

Lezen met begrip

Begrijpend lezen is de basis voor vrijwel alle schoolvakken. Achtergrondkennis, woordenschat en vlot technisch kunnen lezen zijn voor tekstbegrip van belang. De inzet van vrij lezen is een prima middel om deze pijlers van begrijpend lezen te oefenen.

Marieke Baselmans

is leerkracht, leesadviseur
en tekstschrijver
(www.flow-communicatie.com)

Lezen wordt niet voor niets dé sleutel tot alle vakken genoemd. Immers door lezen stimuleer je als leerkracht de taalontwikkeling enorm. Door veel te lezen oefent je leerling de leesvaardigheid, ontwikkelt je leerling woordenschat, krijgt je leerling gevoel voor zinsstructuur, verhaalopbouw en interpunctie, automatiseert je leerling spelling gemakkelijker en ontwikkelt je leerling een grotere kennis van de wereld.

Tekstbegrip

Tekstbegrip heeft te maken met veel oefenen met lezen en woordenschat. Sommige leerlingen moeten zich nog te veel concentreren op technisch lezen, waardoor het begrip van een tekst achterblijft. Anderzijds is een gebrek aan woordenschat een probleem. Een geoefende lezer heeft meer grip op een tekst, vanwege de opgedane voorkennis over een onderwerp. Ook omdat deze lezer zich leesstrategieën eigen heeft gemaakt. Deze leerling is bijvoorbeeld gewend om eerst naar de titel en de kopjes te kijken. Zo vormt deze zich al een beeld van waar de tekst over gaat. Een geoefende lezer die een woord niet kent, kan de betekenis zo makkelijker afleiden uit de tekst.

Oefenen met lezen

Veel oefenen met lezen is dus belangrijk voor mensen die moeite hebben met begrijpend

lezen. Maar teksten mogen niet te moeilijk zijn, dat werkt demotiverend. Daarna is het raadzaam om de moeilijkheidsgraad stap voor stap op te bouwen. Ook is het belangrijk dat de tekstinhoud aansluit bij de lezer. De boeken van de uitgeverij Eenvoudig communiceren bevatten teksten met minder moeilijke woorden, kortere zinnen en een heldere structuur.

Ook hebben deze boeken wel een grotere letter dan 'gewone' leesboeken, omdat dit makkelijker leest. Door de grotere letter, het eenvoudigere taalgebruik en de overzichtelijke pagina's zijn de boeken ook geschikt voor kinderen met dyslexie of een leesachterstand. De boeken kunnen leerlingen helpen om te oefenen met (sneller) lezen en zo hun zelfvertrouwen op te bouwen. In deel 5 uit de serie 'Mijn klas' is de hoofdpersoon Hanna. Ze is nieuw op school en ze spreekt nog niet zo heel goed Nederlands. Umar, die naast haar zit in de klas, begrijpt haar steeds niet. Een verhaal over hoe belangrijk het is om goed met elkaar te communiceren en begrip voor elkaar te hebben als dit even niet lukt.

© Nieuwezijds

Een fijne leesomgeving
stimuleert kinderen om
in een boek te duiken

Marieke Baselmans

Leesroutine opbouwen

Cruciaal is ook het opbouwen van een leesroutine. Als iemand meer leesroutine krijgt, wordt lezen makkelijker. Dan kan hij of zij er pas van gaan genieten en er beter in worden. Voor de zwakke lezers is het belangrijk om de leesroutine in de naderende zomervakantie ook vast te houden. Alleen als kinderen in de zomer blijven lezen, behouden ze hun leesniveau of gaan ze zelfs voorruit. Op www.lezen.nl vind je als leerkracht alle materialen. Op het YouTube-kanaal van Stichting Lezen staan twee filmpjes met informatie over vakantielezen: een voor leerkrachten (<https://youtu.be/gJJVYl25X5k>) en een voor

ouders (<https://youtu.be/gUCuOKOPIlg>). De VakantieBieb-app biedt zestig e-books voor het hele gezin. De app is gratis te downloaden in de App Store en Google Play Store, en een lidmaatschap van de bibliotheek is hiervoor niet nodig. De VakantieBieb is geopend van 1 juli tot en met 31 augustus 2018.

Leesdoek

Een fijne leesomgeving motiveert leerlingen om in een fijn boek te duiken. Om het lezen te stimuleren, heeft ontwerper Berdien Westerink het leesdoek ontwikkeld, zodat kinderen spelenderwijs het leesplezier ontdekken. Zo is de handzame doek in een handomdraai om te bouwen tot een leestent voor dromers, avonturiers of wetenschappers. Om een uitnodigende leeshoek in je klas te maken of voor kinderen om in de vakantie heerlijk weg te dromen bij een mooi boek. Zijn de gekozen boeken uit? Noteer aandachtspunten en titels in het bijbehorende logboek.

Zelfsturing

Het is belangrijk dat na diverse instructie- en oefenmomenten je leerlingen de begrijpend leesstrategieën zelf kunnen toepassen. Dat ze zichzelf kunnen sturen in het uitvoeren van de benodigde stappen. Een handige tool hiervoor: de werkbladen behorend bij het boek *Zelfsturing in de klas* van Diana Smidts. Hoe kun je als leerkracht de zelfsturing van je leerlingen bevorderen? Hoe zorg je ervoor dat ze weten wat ze nodig hebben als ze iets gaan doen en zelfstandig een opdracht kunnen uitwerken? Achter in het boek staan handige werkbladen, ontwikkeld door illustrator Ellen Stouten met jarenlange onderwijservaring, die direct in de klas kunnen worden gebruikt. De boeken in het kader 'Interessante boeken' hiernaast geven je leerlingen gegarandeerd leesplezier in de klas. Of in de naderende zomervakantie. Tip hen die twee interessante boeken!

© Van Goor

Interessante boeken

• Esther Walraven, *Waarom je eigen scheten soms niet zo erg stinken!* (Van Goor, 2017)

Esther Walraven schreef weer een informatieboek over voeding en de werking van het menselijk lichaam, met de pakkende titel *Waarom je eigen scheten soms niet zo erg stinken!* In het boek worden weetjes, humor en proefjes afgewisseld. Elly Hees zorgde voor grappige illustraties en de aantrekkelijke opmaak van de bladzijdes. Walraven schrijft in begrijpelijke taal, zonder kinderachtig of belerend te worden. Voor wie wil weten waarom de scheten van een ander vaak wel stinken, maar die van jezelf vaak niet, en andere leuke weetjes is dit kleurrijke boek een aanrader.

• Arend van Dam, *De reis van Syntax Bosselman* (Van Holkema & Warendorf, 2018)

In dit jeugdboek over slavernij vertelt auteur Arend van Dam het verhaal van Syntax Bosselman. Naast het verhaal dat in 1883 speelt, en waarin Syntax Bosselman de hoofdrol heeft, zijn er verschillende verhaallijnen. Zo zijn er diverse korte historische verhalen boordevol historische informatie en de zoektocht van de auteur zelf naar de informatie voor zijn document. Het boek is geïllustreerd met fijne tekeningen van Alex de Wolf en daarnaast is er veel historisch fotomateriaal in opgenomen. Syntax Bosselman werd in 1883 samen met 27 landgenoten vanuit Suriname naar Nederland gehaald voor de Wereldtentoonstelling in Amsterdam. Niet als eregast, zoals beloofd, maar om hem tentoon te stellen aan het Nederlandse publiek. Maandenlang stonden er tenten op het huidige Museumplein, met elk een ander land als thema. Zo waren er ook tenten over Suriname en Nederlands-Indië, waar de bezoekers konden kijken naar mensen uit die landen. Speciaal voor leerlingen in groep 7 en 8 is een spreekbeurtpakket te downloaden: <https://bit.ly/2s8ICxg>. Het boek biedt veel aanleiding om samen met je leerlingen over het verhaal te praten. 'Want pas als je praat over boeken, weet je wat je hebt gelezen', pleit leesbevorderaar Adain Chambers in zijn boeken. Zodat je begrijpt wat je hebt gelezen, want dit hebben leerlingen nodig bij alle schoolvakken.

© Van Holkema & Warendorf

Leestips

- Chambers, A. (2013). *Leespraat*. Zoetermeer: Biblion.
- Dam, A. van (2018). *De reis van Syntax Bosselman*. Amsterdam: Van Holkema & Warendorf.
- Smidts, D. (2018). *Zelfsturing in de klas*. Amsterdam: Nieuwezijds.
- Walraven, E. (2017). *Waarom je eigen scheten soms niet zo erg stinken!* Houten: Van Goor.